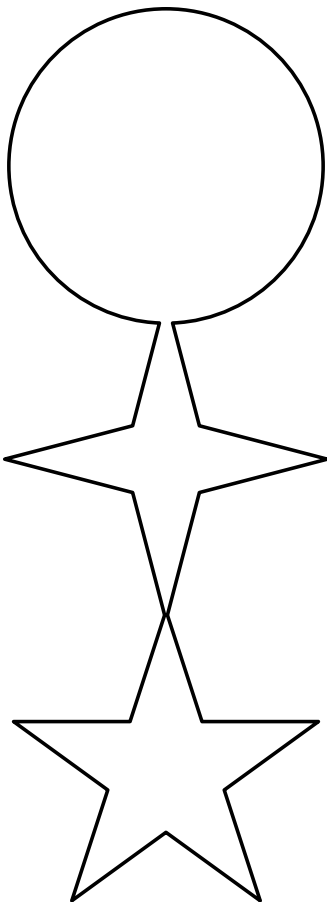

Delegátův průvodce UNSC

Markéta Gregorová
marketa.gregorova@amo.cz

ÚVODNÍ SLOVO

Milé delegátky, milí delegáti,

právě jste společně s *Delegátovým průvodcem Radou bezpečnosti OSN* otevřeli svoji cestu k novým zážitkům, které vás čekají a neminou, na Summitu.

Počínaje prvním workshopem na konci října a konče závěrečnou konferencí na konci března vás čeká celých 5 měsíců, které možná obrátí váš svět vzhůru nohama.

Dozvíte se tisíc a jednu zajímavou věc o státu, o němž jste před začátkem projektu nevěděli více než jeho hlavní město. Získáte přehled hodný experta o vyhrocené situaci na druhé straně zeměkoule a budete po večerech u piva s ostatními dumat nad tím, jak tam nastolit mír. Sotva si při jednání uvědomíte, jak jindy býváte nervózní z mluvení na veřejnosti, už vám předsedající uděluje znovu slovo a vy s každým projevem zníte přesvědčivěji a přesvědčivěji.

Může nastat také celá řada lehce bizarních situací. Během vyučování ve škole budete zběsile zvedat nad hlavu svůj sešit, abyste reagovali na projev pana učitele. Vaše jméno vám najednou přijde moc fádni a zalíbí se vám oslovení „vážená velvyslankyně“ či „vážený velvyslanče“. Na nedělním obědě u prarodičů se pokusíte babičce a dědovi vysvětlit, kam na celou jednu sobotu v měsíci mizíte a že jsou tam na vás hodní. I to k Summitu patří.

Jako předsednictvo vás budeme provázet na této cestě letošním ročníkem tak, abyste si ho co nejvíce užili a abyste si z něj odnesli co nejvíce zážitků, moudrosti a přátel.

Těšíme se na vás s Lukášem, Štěpánem a Bárrou na prvním workshopu.

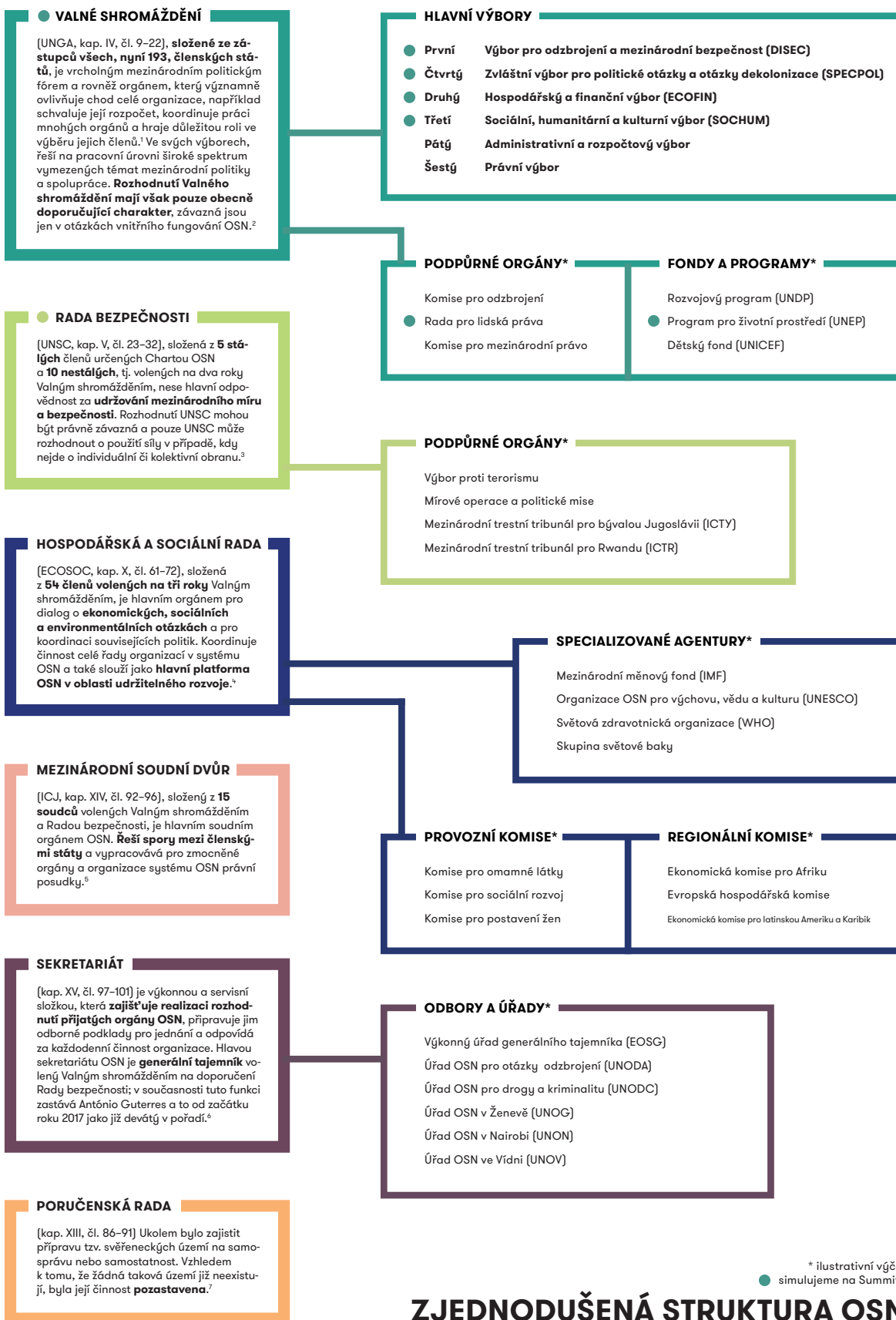
Markéta Gregorová

1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O OSN

Organizace spojených národů (OSN) vznikla v roce 1945 v San Franciscu a navázala na činnosti předválečné Společnosti národů. Jedná se o nejvýznamnější světovou mezinárodní organizaci, jejímž cílem je udržovat mezinárodní mír a bezpečnost, rozvíjet přátelské vztahy mezi národy, podporovat lidská práva a usilovat o mezinárodní spolupráci při řešení globálních otázek a problémů.¹ Od začátku nového tisíciletí je činnost organizace namířena na podporu světového

rozvoje a naplňování nejprve *Rozvojových cílů tisíciletí* a následně, od roku 2015, *Agendy 2030* a *Cílů udržitelného rozvoje*.²

Základním dokumentem Organizace spojených národů je *Charta OSN*,³ která upravuje cíle a zásady (kap. I, čl. 1–2), členství (kap. II, čl. 3–6), strukturu a fungování organizace. Svou činnost OSN vykonává zejména skrze šest hlavních orgánů stanovených v *Chartě OSN* (kap. III, čl. 7),⁴ z nichž každý má svou důležitou roli při naplňování jejich cílů:

1 UNGA: Functions and powers of the General Assembly. United Nations [online]. [cit. 2017-07-20]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/ga/about/background.shtml>
 2 Are UN resolutions binding? United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://ask.un.org/faq/15010>
 3 United Nations Security Council. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sc/>
 4 ECOSOC: About Us. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <https://www.un.org/ecosoc/en/about-us>
 5 The Court. International Court of Justice [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.icj-cij.org/en/court>
 6 About UN Secretariat. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/secretariat/index.html>
 7 The United Nations and Decolonization: Trusteeship Council. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/decolonization/trusteeship.shtml>

2 ZÁKLADNÍ INFORMACE O UNSC

2.1 Vývoj UNSC

Rada bezpečnosti OSN se poprvé sešla v lednu roku 1946 ve složení jedenácti členů (pět stálých a šest nestálých). Ke změně došlo v roce 1965, kdy byl počet nestálých členů navýšen na deset – jednalo se o reakci na probíhající dekolonizaci a nárůst počtu členských států OSN. Bylo proto nutné, aby se složení UNSC přizpůsobilo a došlo nejen k navýšení počtu nestálých členů, ale také k novému regionálnímu rozložení členských států. V roce 1971 došlo k další změně, když byla na Valném shromáždění OSN uznána Čínská lidová republika jako jediný reprezentant Číny. Tu do té doby v OSN reprezentoval zástupce Čínské republiky z Tchaj-wanu. Jednalo se o významnou změnu, neboť Čínská lidová republika tak získala místo stálého člena v UNSC. K další a prozatím poslední změně ve složení UNSC došlo ještě na konci roku 1991, kdy Ruská federace nahradila tehdejšího stálého člena Sovětský svaz.

2.2 Struktura UNSC

Jak již bylo zmíněno, dnešní UNSC má patnáct členů – pět stálých a deset nestálých. Každý člen má jeden hlas. Pro schválení rozhodnutí o procedurálních otázkách je potřeba devíti hlasů z patnácti. Pro rozhodnutí v podstatných otázkách je nutných devět hlasů včetně souhlasu všech pěti stálých členů.⁵

Členské státy OSN, které nejsou členy UNSC, se podle Charty jednání UNSC mohou zúčastnit v případě, že jsou jednáním přímo ovlivněny jejich zájmy. Podobně se v případě konfliktu mohou jednání zúčastnit všechny dotčené strany i za předpokladu, že se nejedná o členské státy OSN. V obou případech se však tyto státy účastní bez hlasovacího práva.

Jednání UNSC se převážně odehrávají v sídle OSN v New Yorku. Každý člen musí dbát na přítomnost svého zástupce po celý svůj mandát pro případ mimořádného jednání.⁶

2.3 Stálí členové

Rada bezpečnosti OSN má pět stálých členů: Čínskou lidovou republiku, Francouzskou republiku, Ruskou federaci, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku a Spojené státy americké. Toto složení vychází z výsledků

druhé světové války – stálými členy se staly tehdejší vítězné mocnosti, případně jsou jimi dnes jejich nástupnické státy.

Stálí členové mají právo veta, pomocí něhož mohou zabránit přijetí jakýchkoli závazných rozhodnutí Rady bezpečnosti. Každý ze stálých členů již v minulosti právo veta využil, nicméně ne všechny státy tohoto práva využívají stejně. Nejčastěji jej využívá Rusko a Spojené státy americké.⁷

2.4 Nestálí členové

Pět stálých členů UNSC doplňuje deset členů nestálých. Ti jsou voleni Valným shromážděním na dvouleté období, a to na základě regionálního klíče. Každý rok volí Valné shromáždění polovinu nestálých členů.

V následující tabulce⁸ jsou uvedeny regionální skupiny a počty reprezentantů v UNSC. Tyto počty nejsou stanoveny Chartou OSN a nejsou závazné, jedná se pouze o zvyklosti. Mohou se tedy v budoucnosti změnit.

2.5 Funkce a pravomoci UNSC

Funkce a pravomoci Rady bezpečnosti vymezuje Charta OSN, konkrétně kapitola V až VIII. Podle Charty OSN by měla UNSC monitorovat světové dění, vyšetřovat krizové situace a vydávat doporučení k jejich mírovému řešení. Dále by se měla věnovat formulování plánů k omezení zbrojení. V případě potřeby UNSC vyzývá k uvalení sankcí na agresora (většinou ekonomických, diplomatických apod.) či dokonce k vojenskému zásahu.

Rada bezpečnosti má v rámci fungování OSN i další funkce. Doporučuje Valnému shromáždění kandidáty na generálního tajemníka a společně s Valným shromážděním volí soudce Mezinárodního soudního dvora. Dále doporučuje Valnému shromáždění přijetí nových členských států a svolává konference o změnách Charty.⁹

Regionální skupina	Počet členů	Stálí členové	Nestálí členové
Africká skupina	54	0	3
Asijsko-pacifická skupina (APG)	54	1	2
Latinská Amerika a Karibik (GRULAC)	33	0	2
Východoevropská skupina (EEG)	23	1	1
Západní Evropa a ostatní (WEOG)	29	3	2

Obr. 1: Regionální zastoupení států v OSN¹³

2.6 Rezoluce UNSC

Rada bezpečnosti přijímá svá rozhodnutí formou tzv. rezolucí. K přijetí rezoluce je třeba souhlasu nejméně devíti z patnácti členů, přičemž stálý člen se nesmí vyslovit proti návrhu. Pokud se jedná o hlasování v procedurálních otázkách (například vyjádření souhlasu s roční zprávou Valného shromáždění či svolání schůze v místě odlišném od sídla OSN), stačí dosáhnout minima devíti hlasů bez ohledu na hlasování stálých členů. Odmítnutí rezoluce stálým členem se běžně označuje jako veto. Rezoluce Rady bezpečnosti OSN jsou jediným skutečně právně závazným a vymahatelným dokumentem OSN, který jsou všechny členské státy povinny dodržovat.

Obsah rezoluce se standardně dělí na dvě části: deklarativní a operativní. Deklarativní část vymezuje zejména mezinárodněprávní principy a obsahuje odkazy na související předcházející rezoluce, obecné postoje, prohlášení či upozornění. Operativní část zpravidla stanovuje vymahatelná rozhodnutí, požadavky a prostředky, jimiž má být projednávaná otázka řešena.

2.7 Předsednické prohlášení UNSC

Předsednické prohlášení je právně nezávazný dokument, kterým UNSC vyjadřuje vůli zabývat se projednávanou otázkou. Zahrnuje obecné postoje a názory, reaguje na aktuální dění a předesílá v dané otázce zvažované možnosti řešení. Často se užívá v případech, kdy schválení rezoluce není možné. Jeho účelem často bývá vyvolání politického tlaku a varování, že Rada bezpečnosti může přistoupit k další akci. Předsednické prohlášení se schvaluje jednohlasně, žádný člen UNSC se nesmí vyslovit proti.

2.8 Agenda UNSC

V rámci své pravidelné agendy se UNSC zabývá bezpečnostní situací v regionech či zemích po celém světě. Do této oblasti spadá jak prevence vzniku nových konfliktů, tak snaha o řešení těch stávajících.¹⁰

Příkladem agendy, která je dlouhodobě řešena, je izraelsko-palestinský konflikt. Bezpečnostní situace na Blízkém východě je ostatně na programu jednání pravidelně od samotného vzniku UNSC. Asi 70 % z celkového počtu zasedání UNSC z posledního roku se týkalo specifických a regionálních otázek, zbylých 30 % bylo zaměřeno na globální trendy a témata. V roce 2018 se členové UNSC nejčastěji scházeli kvůli problematickým oblastem v Africe či právě kvůli konfliktům na Blízkém východě.¹⁴

Dále má také UNSC odpovědnost za mírové mise OSN – autorizuje nové, prodlužuje mandát těch stávajících a reaguje na aktuální vývoj v místě působení mise například změnou počtu nasazených jednotek či změnou mandátu.¹¹ Kromě agendy zaměřené na konkrétní region jedná UNSC také o globálních tématech překračujících hranice států, například o terorismu, právech žen či ochraně životního prostředí.¹²

Program zasedání UNSC tématicky reaguje na současné dění. V roce 2018 zasedala Rada celkem 69× na téma incidentu, při kterém byli v Salisbury otráveni Sergej a Julie Skripalovi příslušníky ruské vojenské rozvědky. Byly též poprvé přijaty rezoluce o zařazení cíleného vyhledování civilistů mezi formy vedení války (č. 2417) či o roli mládeže pro zachování míru a bezpečnosti (č. 2419).¹⁵

3 UNSC NA PRAŽSKÉM STUDENTSKÉM SUMMITU

Rada bezpečnosti OSN je nejdéle simulovaným orgánem na projektu a nechyběla na žádném z jeho ročníků. Dokonce se dá říci, že Rada tu byla ještě před Summitem, protože původ projektu sahá právě k jednorázové simulaci jednání Rady bezpečnosti na Vysoké škole ekonomické v roce 1995. Rada bezpečnosti však není pouze nejstarší, ale rovněž i nejmenší orgán na projektu. Stejně jako ve skutečnosti má pouze patnáct členů.

3.1 Orgánové specifikum

Na rozdíl od ostatních simulovaných orgánů na Summitu si mohou delegáti UNSC vyzkoušet předsedání

orgánu a přiblížit se tak reálnému chodu Rady, kdy každý měsíc předsedá jednání jeden ze členů.

Během přípravných setkání delegáti dostanou možnost zvolit si jeden bod agendy pro jednání a vypracovat na jeho téma tzv. background report. Při práci na tomto dokumentu si vyzkouší nejen tvorbu odborného textu, ale také týmovou práci. Zvolený bod agendy poté mohou, ale také nemusí projednávat na závěrečné konferenci projektu.

Dalším specifikem je jednání o tzv. historické krizi, které tradičně probíhá na posledním přípravném setkání. V minulosti se tak delegáti například vrátili do dob studené války a jednali o sovětské invazi do ČSSR v roce 1968

nebo se podívali na Blízký východ při jednání o Suezské krizi. Rada bezpečnosti je rovněž unikátní v tom, že si její delegáti volí agendu na konferenci zcela dle své vůle. Mohou si tak na program jednání zařadit kromě předem připravených bodů agendy i libovolný bezpečnostní problém, který je aktuální v době konference.

Rada bezpečnosti je pro delegáty, kteří se již minimálně jednou projektu účastnili a získali tak základní přehled o jeho průběhu. Nabízí prohloubení dovedností a znalostí

delegátů individuálnějším přístupem a větší prostor pro jejich samostatnou kreativní práci jak během přípravných setkání, tak na závěrečné konferenci.

Letos budou delegáti rozebírat v rámci jednání bezpečnostní situace na dvou místech na světě – Mali a Venezuele. Zatímco v Mali probíhá občanská válka a působí zde peacekeepingová mise OSN, Venezuela se potýká s vnitřní politickou krizí, jenž má přesah do mezinárodní sféry. Jak si delegáti poradí s těmito zapeklitými situacemi?

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- 1 About UN: Overview. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html>
- 2 What We Do: Promote Sustainable Development. United Nations [online]. [cit. 2019-08-15]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/sections/what-we-do/promote-sustainable-development/>
- 3 Charter of the United Nations. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/charter-united-nations/index.html>
- 4 About UN: Main Organs. United Nations [online]. [cit. 2018-08-06]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sections/about-un/main-organs/index.html>
- 5 Charta Organizace Spojených národů a Statut mezinárodního soudního dvora. Organizace spojených národů [online]. 2017 [cit. 2018-07-23]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojenych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>
- 6 What is the Security Council?: Organization. United Nations [online]. 2017 [cit. 2018-07-23]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/sc/about/>
- 7 The Permanent Members and the Use of the Veto: An Abridged History. Security Council Report: Independent. Impartial. Informative. [online]. 2015 [cit. 2019-09-07]. Dostupné z: <https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/P5%20and%20Use%20of%20the%20Veto.pdf>
- 8 United Nations Regional Groups of Member States. United Nations [online]. 2017 [cit. 2018-07-23]. Dostupné z: <http://www.un.org/depts/DGACM/RegionalGroups.shtml>
- 9 Can the UN Charter be amended, and how many times has this occurred?. Dag Hammarskjöld Library: FAQ [online]. [cit. 2019-09-17]. Dostupné z: <http://ask.un.org/faq/140440>
- 10 Highlights of Security Council Practise 2018: Agenda. United Nations [online]. 2018 [cit. 2019-08-15]. Dostupné z: <https://unite.un.org/sites/unite.un.org/files/app-schighlights-2018/index.html>
- 11 Highlights of Security Council Practise 2018: Missions. United Nations [online]. 2018 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://unite.un.org/sites/unite.un.org/files/app-schighlights-2018/index.html>
- 12 Tamtéž
- 13 United Nations Regional Groups of Member States. UN: Department for General Assembly and Conference Management (DGACM) [online]. [cit. 2019-09-07]. Dostupné z: <https://www.un.org/Depts/DGACM/RegionalGroups.shtml>
- 14 Highlights of Security Council Practise 2018: Missions. United Nations [online]. 2018 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://unite.un.org/sites/unite.un.org/files/app-schighlights-2018/index.html>
- 15 Highlights of Security Council Practise 2018: Overview. United Nations [online]. 2018 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://unite.un.org/sites/unite.un.org/files/app-schighlights-2018/index.html>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání tří klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO a EU.

- studentsummit.cz
- summit@amo.cz
- facebook.com/studentsummit
- instagram.com/praguestudentsummit
- twitter.com/studentsummit
- youtube.com/studentsummit

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu avzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Markéta Gregorová

Autorka je spolupracovnicí Asociace pro mezinárodní otázky a členkou přípravného týmu Pražského studentského summitu.

<p>POŘADATEL</p> <p>AMO.CZ</p>	<p>GENERÁLNÍ PARTNER</p> <p>The Kellner Family Foundation</p>
<p>TOP PARTNEŘI</p> <p>Zastoupení v České republice</p> 	
<p>PARTNEŘI</p> <p>Ambassade du Canada</p> <p>Informační centrum OSN v Praze</p> 	
<p>MEDIÁLNÍ PARTNEŘI</p> 	

Autor: Markéta Gregorová

Imprimatur: František Novotný, Markéta Gregorová

Jazyková úprava: Tereza Novotná, Barbora Novotná

Sazba: Andrea Tunysová

Grafická úprava: Jaroslav Kopřiva

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro potřeby XXV. ročníku Pražského studentského summitu.

© AMO 2019

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz

IČ : 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz